

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Сумська філія
кафедра юридичних дисциплін**

ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «Сучасні проблеми трудового права»
вибіркових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти**

**081 Право
(правозастосування)**

Харків 2019

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 24.01.2019 № 1

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
ХНУВС
Протокол від 08.01.2019 р. № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС (з юридичних дисциплін)

Протокол від 23.01.2019 № 1

Розглянуто на засіданні кафедри юридичних дисциплін Сумської філії ХНУВС
(протокол від 08.01.19 №11)

Розробники:

1. Директор Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, Лукаш Сергій Станіславович
2. Доцент кафедри юридичних дисциплін, кандидат юридичних наук Дуравкіна Наталія Ігорівна

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри трудового та господарського права Факультету № 2 ХНУВС, доктор юридичних наук, професор, Мельник К. Ю.
2. Суддя Сумського окружного адміністративного суду, кандидат юридичних наук, Глазко С. М.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вибіркової навчальної дисципліни складена відповідно до освітньої програми другого(магістерського) рівня вищої освіти 081 Право (правозастосування).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є нормативно-правове врегулювання актуальних проблем предмету та системи трудового права, трудових відносин, функцій і принципів трудового права, суб'єктів трудового права», індивідуальних та колективних відносин в трудовому праві України, зайнятості та працевлаштування населення, нетипових форм зайнятості, робочого часу і часу відпочинку, оплати праці, юридичної відповідальності, гармонізації трудового права України з правом Європейського Союзу.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення програмного матеріалу вміщує використання міжпредметних зв'язків із спеціальними дисциплінами: теорією держави і права, конституційним правом, адміністративним правом, трудовим правом, кримінальним правом та іншими дисциплінами.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Актуальні питання предмету та системи трудового права України
2. Проблеми правового регулювання трудових відносин
3. Сучасні проблеми функцій і принципів трудового права
4. Актуальні питання суб'єктів трудового права
5. Проблеми індивідуальних та колективних відносин в трудовому праві України
6. Сучасні проблеми зайнятості та працевлаштування населення. Нетипові форми зайнятості
7. Проблеми правового регулювання робочого часу і часу відпочинку
8. Проблеми правового регулювання оплати праці
9. Актуальні проблеми юридичної відповідальності в трудовому праві України
10. Проблеми гармонізації трудового права України з правом Європейського Союзу

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні проблеми трудового права» є поглиблення знань студентів у сфері правового регулювання соціально-трудова відносин, зростання рівня правової свідомості та культури, формування навичок застосування правових норм трудового права і права соціального забезпечення

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасні проблеми трудового права» є оволодіння системними знаннями за темами дисципліни, вироблення у майбутніх прокурорів умінь ефективно захищати гарантовані Конституцією України права громадян на працю та соціальний захист, ініціювання науково

обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення законодавства з цих питань.

1.3. Згідно з освітньою програмою здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- співвідношення трудового права з деякими суміжними галузями права;
- правові проблеми здійснення та захисту трудових прав громадян;
- проблеми правового регулювання трудових відносин;
- сучасні проблеми функцій і принципів трудового права;
- актуальні питання суб'єктів трудового права;
- проблеми індивідуальних та колективних відносин в трудовому праві України;
- сучасні проблеми зайнятості та працевлаштування населення. Нетипові форми зайнятості;
- проблеми правового регулювання робочого часу і часу відпочинку
- проблеми правового регулювання оплати праці
- судову практику застосування норм трудового права;
- особливості гармонізації трудового права України з правом Європейського Союзу

вміти:

- аналізувати спірні питання застосування правових норм у сфері соціально-трудова відносин;
- надавати обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення чинного трудового законодавства;
- формувати власну позицію стосовно вирішення проблемних питань реалізації конституційних прав суб'єктами трудових правовідносин та відносин соціального забезпечення;
- застосовувати останні нововведення в законодавстві про працю;
- визначати особливості розробки колективних договорів і локальних нормативних правових актів у сфері праці, трудових договорів (контрактів).

1.4. Форма підсумкового контролю екзамен

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. Короткий опис змісту навчальної дисципліни

Тема № 1. Актуальні питання предмету та системи трудового права України

Поняття та правова природа трудового права. Суспільні відносини, що становлять предмет трудового права України та проблеми їх визначення. Особливості методу правового регулювання трудових відносин.

Система трудового права та підходи до її визначення. Співвідношення

трудового права з іншими елементами системи права України.

Тема № 2. Проблеми правового регулювання трудових відносин

Поняття та склад трудових відносин та тісно пов'язаних з ними. Індивідуальні й колективні трудові правовідносини. Проблеми інтеграції соціально-трудових відносин України в систему відносин, визнану МОП.

Проблеми формування і розвитку соціально-трудових відносин в Україні

Проблеми правового регулювання трудових відносин державних службовців. Проблеми правового регулювання трудових відносин осіб, що працюють за кордоном.

Тема № 3. Сучасні проблеми функцій і принципів трудового права

Поняття, значення та класифікація функцій трудового права через призму сучасних наукових поглядів: функція – це соціальне призначення права; функція – це напрям правового впливу; функція – це і те і інше разом.

Сутність та система функцій трудового права: захисна-виробнича, виховна; економічна-соціальна; регулятивна-захисна-охоронна тощо. Сучасний розвиток наукових досліджень проблеми принципів права: загальнолюдські принципи і принципи юридичні.

Поняття принципів трудового права, їх ознаки, класифікація та значення для правового регулювання праці.

Загально правові, міжгалузеві, галузеві, внутрішньогалузеві юридичні принципи. Принципи, що виражають політику держави в галузі правового регулювання ринку праці й ефективної зайнятості. Принципи, які містять керівні засади в галузі встановлення умов праці працівників.

Принципи, що визначають правове регулювання трудових правовідносин працівників. Принципи, що відображають головні напрями правової політики в галузі охорони здоров'я і захисту трудових прав працівників.

Тема № 4. Актуальні питання суб'єктів трудового права

Проблемні питання суб'єктного складу трудових правовідносин. Класифікація суб'єктів трудового права. Головні і другорядні суб'єкти трудового права. Органи нагляду і контролю за дотриманням трудового законодавства та органи зайнятості. Органи первинної профспілкової організації (профспілкові представники) або інші органи, уповноважені представляти найманих працівників у трудових правовідносинах.

Особливості правового статусу працівників як суб'єктів трудових відносин. Неповнолітні як суб'єкти трудового права. Іноземці та особи без громадянства як суб'єкти трудового права. Особливості правового регулювання праці жінок.

Актуальні аспекти правового статусу роботодавців у трудових відносинах. Юридичні особи. Фізичні особи підприємці. Держава. Професійні спілки як суб'єкт трудового права.

Тема № 5. Проблеми індивідуальних та колективних відносин в

трудовому праві України

Правові ознаки, що характеризують найману працю в Україні.

Визначення найманого працівника за трудовим законодавством України. Особливості правового регулювання: найманих працівників (залежна праця), працівників подібних до найманих (залежна праця з виконанням особливих державних функцій), – державні службовці, судді, прокурорські працівники, атестовані працівники органів внутрішніх справ, служби безпеки, військовослужбовці; працюючих співвласників (поєднання самостійної і залежної праці) – члени кооперативів, колективних підприємств, господарських товариств, фермерських господарств. Проблеми сучасної експансії трудового права.

Поняття колективних відносин в сфері забезпечення правового регулювання трудових відносин. Соціально-управлінські та соціально-партнерські відносин в процесі реалізації норм трудового права.

Сучасні погляди вчених-правників на розвиток індивідуальних та колективних відносин в сфері праці.

Тема № 6. Сучасні проблеми зайнятості та працевлаштування населення. Нетипові форми зайнятості

Скорочення попиту на працю. Проблеми безробіття. Безробіття, його показники і види. Допомога по безробіттю. Неформальна і нетоварна зайнятість. Міжнародний досвід регулювання зайнятості.

Нетипові форми зайнятості: повна зайнятість за умов гнучких форм організації робочого часу; неповна зайнятість, тобто режими зайнятості неповний робочий час; тимчасові працівники; зайнятість на засадах вторинної зайнятості; зайнятість на основі договорів цивільно-правового характеру; надомна праця; праця за викликом; дистанційна зайнятість; позикова праця (лізинг персоналу, аутстафінг персоналу, аутсорсинг персоналу); неформальна зайнятість; нереєстрована зайнятість у неформальному секторі

Тема № 7. Проблеми правового регулювання робочого часу і часу відпочинку

Гарантії правового захисту права на працю та відпочинок. Практика застосування найманої праці у світі. Поняття і зміст трудової правосуб'єктності. Відмінність трудового договору від угоди цивільно-правового характеру.

Співвідношення нагляду і контролю за дотриманням законодавства про працю. Поняття й види режиму робочого часу.

Робота понад встановлену тривалість робочого дня (надурочні роботи, чергування). Відсторонення від роботи і його відмінність від розірвання трудового договору.

Форми реалізації права на відпочинок. Поняття і види відпусток. Відпустки без збереження заробітної плати. Порядок надання й відкликання з відпустки. Поняття, ознаки і зміст трудового договору. Контракт як вид трудового договору.

Тема № 8. Проблеми правового регулювання оплати праці

Гарантії правового захисту права на своєчасне одержання винагороди за працю. Поняття заробітної плати, її структура та порядок виплати. Види і суть методів регулювання оплати праці. Випадки нарахування й виплати середньомісячної заробітної плати. Співвідношення понять «заробітна плата» та «оплата праці». Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) щодо заборгованості із заробітної плати. Проблема виплати заробітної плати «у конвертах» та/або в неповному розмірі. Правове регулювання державного нагляду і контролю за додержанням законів про оплату праці. Особливості прокурорської діяльності у сфері оплати праці.

Тема № 9. Актуальні проблеми юридичної відповідальності в трудовому праві України

Загальні засади юридичної відповідальності в трудовому праві та праві соціального забезпечення. Види юридичної відповідальності у сфері соціально-трудових відносин.

Роль правових методів у забезпеченні трудової дисципліни. Умови і підстави дисциплінарної та матеріальної відповідальності у трудовому праві.

Особливості цивільно-правової та адміністративної відповідальності осіб, винних у порушенні законодавства про працю та соціальний захист. Відмінність матеріальної відповідальності у трудовому праві від майнової відповідальності у цивільному праві.

Правове регулювання кримінальної відповідальності суб'єктів трудового права та права соціального забезпечення.

Порядок визначення заподіяної працівником шкоди. Проблемні питання відшкодування шкоди, заподіяної винною стороною трудового договору (контракту). Місце і роль прокурора у розгляді спорів щодо захисту трудових і соціальних прав.

Тема № 10. Проблеми гармонізації трудового права України з правом Європейського Союзу

Політика України в напрямку Європейської інтеграції включає три основних аспекти: впровадження в юридичну практику норм та принципів ради Європи, адаптацію трудового законодавства до законодавства ЄС, використання європейських стандартів та зарубіжного досвіду в правовому регулюванні трудових правовідносин. Разом з тим слід уникати штучного запозичення правових норм і перенесення їх у законодавство України без урахування національних особливостей і реального стану економіки, бо не всі іноземні ідеї, норми оцінюються прогресивно навіть західними дослідниками. Проблема механізму адаптації трудового законодавства України з міжнародним правом вимагає також урахування того, що система останнього поділяється на публічне і приватне право.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Конституція України. -К., 2008. – 108 с.
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII
3. Закон України «Про зайнятість населення» від 1 березня 1991р. від 05.07.2012 № 5067-VI.
4. Закон України «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-XII
5. Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII.
6. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 1 липня 1993 р. № 3356-XII.
7. Закон України «Про оплату праці» від 1 травня 1995 р. № 108/95-ВР.
8. Закон України «Про відпустки» від 15 листопада 1996 р. № 504/96-ВР.
9. Закон України «Про порядок розв'язання колективних трудових спорів»
10. від 3 березня 1998 р. № 137/98-ВР.
11. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23 вересня 1999р. № 1105-XIV.
12. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 2 березня 2000 р. № 1533-III.
13. Закон України «Про організації роботодавців» від 22.06.2012 № 5026-VI // zakon.rada.gov.ua
14. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003.
15. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2004.
16. Бойко М.Д. Трудове право України. Навчальний посібник. Курс лекцій. – К.: «Олан», 2006. - 335 с.
17. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник. — 4-те вид., стер. — К.: Вікар, 2006. — 725 с.
18. Болотіна Н.Б., Чанишева Г.І. Трудове право України. – К., 2012.
19. Болотіна Н.Б. Трудове право України. - К.: ЮРІНКОМ-Інтер, 2008. - 518 с.
20. Дмитренко, Ю.П. Трудове право України : підручник / Ю.П.Дмитренко. — К.: Юрінком Інтер, 2009. — 624 с.
21. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами. – К.: Юрінком-Інтер, 2006. - 1200 с.
22. Мельник, К. Ю. Трудове право України : підручник / К Ю. Мельник. — Харків : Діса плюс, 2014. — 480 с.
23. Прилипко С. М. Трудове право : посіб. для підготовки до держ. іспиту / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко. – Х. : Право, 2016. – 212 с.
24. Стичинський Б.С., Зуб І.В., Ротань В.Г. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. – 2-е вид. доп. і перероб. - К.: А.С.К.,

2008. – 1072 с.
- 25.Трудове право України: Академічний курс: Підручник для студ.юрид.спец.вищ.навч.закл. / П.Д.Пилипенко, В.Я.Бурак, З.Я.Козак та інш.; За ред.. П.Д.Пилипенка. 3-є видання, перероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
  - 26.Моторна І.І. Соціально-трудова відносина: формування та розвиток : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.07 / І. І. Моторна. – К., 2009. – 20 с.
  - 27.Цесарський Ф. А. До проблеми укладення трудових договорів в умовах дистанційної зайнятості / Ф. А. Цесарський // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 62. – С. 677-682.
  - 28.Кохан Р.П. Нестандартна зайнятість в Україні: виклики часу // Актуальні питання інноваційного розвитку науково-практичний журнал. – Х., 2012. – С. 78-84.
  - 29.Колот А. Трансформація інституту зайнятості як складова глобальних змін у соціально-трудова сфері / А. Колот // Україна аспекти праці. – 2009. – №8. – С. 3-14.
  - 30.Свічкарьова Я.В. Дистанційна робота як одна із форм атипової зайнятості / Я.В. Свічкарьова // Держава та регіони. – 2013. – №1(39). – С. 129-134.
  - 31.Іншин М.І. Дистанційна зайнятість працівників в умовах ринкової економіки / М.І. Іншин // Форум права. –2014. – №3. – С. 466-469.

Допоміжна:

- 34.Болотіна Н.Б..Трудове право України. – К.: ЮРІНКОН-Інтер, 2004. – 518 с.
- 35.Грекова М. Визначення поняття та ознак міжнародних трудових стандартів // Право України. – 2008. - № 4. – С. 50-53.
- 36.Жарков Г.М. Трудове право України: Підручник. – К.: Ленвіт, 2007. – 428 с.
- 37.Загальні засади галузевого права: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Кіровоград. – 2004. – 196 с.
- 38.Заржецький О. Про трудові процесуальні правовідносини // Право України. – 2008. - № 3. – С. 65-67.
- 39.Короткін В.Г. Трудове право: прийняття на роботу і звільнення: Навч.метод. розробка. – 2-ге вид., перероб. – К.: МАУП, 2000. – 88 с.
- 40.Лазор Н. Договірне і централізоване регулювання умов трудового договору: вирішення проблеми//Право України.- 1998.-№ 1.-С.10.
- 41.Новий Кодекс України про працю, яким йому бути / З.К.Синорот, Н.М.Хуторян, Є.М.Гриценко та інші //Правова держава. - К., 1996. - Вип. 6. -Ст. 165-178.
- 42.Пазенок А. Сутність і способи реалізації права на страйк.: вітчизняний та світовий досвід // Право України. – 2009. - № 3. – С. 68-73.
- 43.Пилипенко П. Кодифікація вітчизняного трудового законодавства: проблеми та перспективи // Право України. – 2009. - № 3. – С.7-13.

- 44.Пилипенко П. Про концепцію трудового права України // Право України. -1993.-№4.-С. 17-20.
- 45.Прокопенко В І. Предмет трудового права України: Посібник -К, 1995.- 32 с.
- 46.Процевський О. Новий зміст права на працю — основа формування трудового законодавства України // Право України. -1999. - № 6. - С. 101.
- 47.Процевський О. Окремі питання захисту права на заробітну плату в судовому порядку // Право України. – 2008. - № 2. – С. 64-69.
- 48.Трудове право України: Підручник / За ред.. Н.Б.Болотіної, Г.І.Чанишевої. – К.: Т-во «Знання», 2000. – 564 с.
- 49.Трудові спори : законодавство, коментар, судова практика / Упорядника: В.А.Скоробагатько, М.І.Федишин. – К.: Істина, 2000. – 432 с.
- 50.Хара В. Реформування трудових відносин за проектом Трудового кодексу України // Право України. – 2009. - № 3. – С. 22-27.
- 51.Хуторян Н.М. Матеріальна відповідальність власника перед працівником // Право України. -1993. -№ 3. - С. 21-23.
- 52.Хуторян Н. Проблеми правового регулювання відпусток у проекті Трудового кодексу України // Право України. – 2009. - № 3. – С. 35-40.
- 53.Чанишева Г. Колективні трудові відносини за проектом Трудового кодексу України // Право України. – 2009. - № 3. – С.28-34.
- 54.Юридична відповідальність в галузевому праві: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-е вид., доп.й змін. – Кіровоград. – 2003. – 140 с.
- 55.Якушев І. Правосуб'єктність в теорії трудового права // Право України. – 2009.- № 3. – С. 36-40.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

- 56.<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main> (Сайт Верховної Ради України (законодавство))
- 57.<http://pravoua.com.ua/> (Сайт журналу «Право України»)
- 58.<http://www.ligazakon.ua/> (Головний правовий портал України)
- 59.<http://www.nbuv.gov.ua/> (Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського)

4. Засоби оцінювання здобувачів вищої освіти

Завдання, які виносяться на складання підсумкового контролю (екзамен):

1. Поняття та правова природа трудового права.
2. Суспільні відносини, що становлять предмет трудового права України та проблеми їх визначення.
3. Особливості методу правового регулювання трудових відносин.
4. Система трудового права та підходи до її визначення.

5. Співвідношення трудового права з іншими елементами системи права України.
6. Поняття та склад трудових відносин
7. Поняття та склад тісно пов'язаних з трудовими відносинами.
8. Індивідуальні трудові правовідносини.
9. Колективні трудові правовідносини.
10. Проблеми інтеграції соціально-трудових відносин України в систему відносин, визнану МОП.
11. Проблеми формування і розвитку соціально-трудових відносин в Україні
12. Проблеми правового регулювання трудових відносин державних службовців.
13. Проблеми правового регулювання трудових відносин осіб, що працюють за кордоном.
14. Поняття, значення та класифікація функцій трудового права.
15. Захисна-виробнича, виховна; економічна-соціальна; регулятивна-захисна-охоронна функції трудового права.
16. Сучасний розвиток наукових досліджень проблеми принципів права: загальнолюдські принципи і принципи юридичні.
17. Поняття принципів трудового права, їх ознаки, класифікація та значення для правового регулювання праці.
18. Принципи, що виражають політику держави в галузі правового регулювання ринку праці й ефективної зайнятості.
19. Принципи, які містять керівні засади в галузі встановлення умов праці працівників.
20. Принципи, що визначають правове регулювання трудових правовідносин працівників.
21. Принципи, що відображають головні напрями правової політики в галузі охорони здоров'я і захисту трудових прав працівників.
22. Проблемні питання суб'єктного складу трудових правовідносин.
23. Класифікація суб'єктів трудового права.
24. Головні і другорядні суб'єкти трудового права.
25. Органи нагляду і контролю за дотриманням трудового законодавства та органи зайнятості.
26. Органи первинної профспілкової організації (профспілкові представники) або інші органи, уповноважені представляти найманих працівників у трудових правовідносинах.
27. Особливості правового статусу працівників як суб'єктів трудових відносин.
28. Неповнолітні як суб'єкти трудового права.
29. Іноземці та особи без громадянства як суб'єкти трудового права.
30. Особливості правового регулювання праці жінок.
31. Актуальні аспекти правового статусу роботодавців у трудових відносинах.
32. Юридичні особи як суб'єкт трудового права.
33. Фізичні особи підприємці як суб'єкт трудового права.

34. Держава як суб'єкт трудового права.
35. Правові ознаки, що характеризують найману працю в Україні.
36. Визначення найманого працівника за трудовим законодавством України.
37. Особливості правового регулювання найманих працівників.
38. Особливості правового регулювання працівників подібних до найманих.
39. Особливості правового регулювання працюючих співвласників.
40. Проблеми сучасної експансії трудового права.
41. Поняття колективних відносин в сфері забезпечення правового регулювання трудових відносин.
42. Соціально-управлінські та соціально-партнерські відносин в процесі реалізації норм трудового права.
43. Сучасні погляди вчених-правників на розвиток індивідуальних та колективних відносин в сфері праці.
44. Скорочення попиту на працю.
45. Проблеми безробіття.
46. Безробіття, його показники і види.
47. Допомога по безробіттю.
48. Неформальна і нетоварна зайнятість.
49. Міжнародний досвід регулювання зайнятості.
50. Нетипові форми зайнятості.
51. Повна зайнятість за умов гнучких форм організації робочого часу.
52. Неповна зайнятість, тобто режими зайнятості неповний робочий час.
53. Тимчасові працівники.
54. Зайнятість на засадах вторинної зайнятості.
55. Зайнятість на основі договорів цивільно-правового характеру
56. Надомна праця.
57. Праця за викликом.
58. Дистанційна зайнятість.
59. Позикова праця (лізинг персоналу, аутстафінг персоналу, аутсорсинг персоналу).
60. Неформальна зайнятість.
61. Нереєстрована зайнятість у неформальному секторі
62. Гарантії правового захисту права на працю та відпочинок.
63. Співвідношення нагляду і контролю за дотриманням законодавства про працю.
64. Поняття й види режиму робочого часу.
65. Робота понад встановлену тривалість робочого дня (надурочні роботи, чергування).
66. Відсторонення від роботи і його відмінність від розірвання трудового договору.
67. Форми реалізації права на відпочинок.
68. Поняття і види відпусток.
69. Відпустки без збереження заробітної плати.
70. Порядок надання й відкликання з відпустки.

71. Поняття, ознаки і зміст трудового договору.
72. Контракт як вид трудового договору.
73. Гарантії правового захисту права на своєчасне одержання винагороди за працю.
74. Поняття заробітної плати, її структура та порядок виплати.
75. Види і суть методів регулювання оплати праці.
76. Випадки нарахування й виплати середньомісячної заробітної плати. Співвідношення понять «заробітна плата» та «оплата праці».
77. Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) щодо заборгованості із заробітної плати.
78. Проблема виплати заробітної плати «у конвертах» та/або в неповному розмірі.
79. Правове регулювання державного нагляду і контролю за додержанням законів про оплату праці.
80. Загальні засади юридичної відповідальності в трудовому праві та праві соціального забезпечення.
81. Види юридичної відповідальності у сфері соціально-трудова відносин.
82. Роль правових методів у забезпеченні трудової дисципліни.
83. Умови і підстави дисциплінарної та матеріальної відповідальності у трудовому праві.
84. Особливості цивільно-правової та адміністративної відповідальності осіб, винних у порушенні законодавства про працю та соціальний захист.
85. Відмінність матеріальної відповідальності у трудовому праві від майнової відповідальності у цивільному праві.
86. Правове регулювання кримінальної відповідальності суб'єктів трудового права та права соціального забезпечення.
87. Порядок визначення заподіяної працівником шкоди.
88. Проблемні питання відшкодування шкоди, заподіяної винною стороною трудового договору (контракту).
89. Політика України в напрямку використання європейських стандартів та зарубіжного досвіду в правовому регулюванні трудових правовідносин.
90. Проблема механізму адаптації трудового законодавства України з міжнародним правом.